

REFLEXIÓ A KONFERENCIÁN ELHANGZOTTAK VONATKOZÁSÁBAN

Igen, megtörtént az, amit sejtettünk, amit több kétellyel, de vártunk. Tudtuk, hogy elkerülhetetlen, a Határőrség integrációja a Rendőrséggel. Legalábbis a törvényi lehetőség megteremtődött, elkezdődött a végrehajtási szakasz.

Meg kell érteni az idők szavát, ha az élet változásai, az európai politikai paletta átalakulása olyan gondolatokat szül a döntéshozók tudatában, hogy nem kell Magyarországon két rendvédelmi fegyveres szervezet, ez elfogadható, el kell fogadni, az viszont nem mindegy, hogy ez az integráció milyen formában és milyen végeredménnyel valósul meg, a meglévő értékek hogyan menthetők át az új rendszerbe.

Mielőtt az integrációval kapcsolatos aggályok boncolgatásába bocsátkoznék, reagálni kívánok Finszter Géza előadásával kapcsolatban. Mivel a szerző feldobta a labdát, hogy aki, az Ő által elemzett rendvédelmi funkciókon kívül más funkciót is merészel felfedezni, az nyugodtan szálljon vele vitába. Én nem vitázni akarok, de úgy vélem, hogy a felvázolt három funkció mellett (jelenlét – örökös, elérhetőség, reagáló képesség; információszerzés; legitim erőszak) még egy funkció érvényesülése is fellelhető. Ez pedig a szolgáltatás. Gondoljunk csak a kormányzati törekvésekre, az e-közigazgatás megteremtésére, melynek szerves része a rendvédelmi szervek működésének közelítése az elektronikus technológiák irányába. A kormányzati portálról elérhető elektronikus szolgáltatásokat a rendvédelmi szerveknek is biztosítaniuk kell az állampolgárok számára. Természetes, a rendvédelmi szervek általi szolgáltatások hagyományos módon az e-kormányzat, e-közigazgatás nélkül is élnek és működnek.

Másik észrevételem az információszerzés formáival kapcsolatos. Finszter Géza előadásban két mód került említésre, a nyílt és a titkos információgyűjtés. Véleményem szerint egy harmadik forma is kialakulóban van, ez pedig a globális elektronikai információgyűjtés. A műholdas felderítéssel már a gépkocsik rendszáma is leolvasható, egyes eszközök a föld alá is belátnak, lassan az egész életünk kamerák előtt megy végbe, térfelügyelő-, épület figyelő kamerák árgus szemei előtt zajlik tevékenységünk. A rendvédelemben is számos elektronikai információszerző eszköz használatos, ilyen a hő-kamera, a lépés- és mozgásérzékelő, szívhang, szénmonoxid detektor, külföldi vonatkozásban a radar, infra kerítés, lézer sugár, pilóta nélküli felderítő repülőgép, szenzorokkal felszerelt léggömb, szagdetektor, test elektromágneses kisugárzásmérő, íriszvizsgáló. A számítógépek világában a különböző programokkal, algoritmusokkal, a nyíltan vagy a titkosan megszerzett adatok feldolgozásával az elemzés, modellezés, szimuláció során újabb információk képződnek.

Visszatérve az eredeti témához, az integrációhoz, elég sok a bizonytalansági tényező az új rendszer vonatkozásában. Nem tudok róla, hogy valamilyen kockázatelemzési

módszerrel történt-e kísérlet a veszélyhelyzetek feltárására, az előfordulható konfliktusok, az úgynevezett katasztrófa-helyzetek kezelésének kidolgozására.

Sokan az integrációt a két szervezet feladatainak konvergenciájával indokolják. Tény, hogy van közeledés a két szervezet feladatrendszerében, de mik a különbözőségek? Hiszen a lényeg mindig a különbözőségeken van. Ezt vizsgálja-e valaki? Más a két szervezet funkciója. A Rendőrség funkciója az ország érdekében jut érvényre, a Határőrség pedig szélesebb érdeket, koalíciós érdeket hordoz magában, az EU biztonságát hivatott erősíteni. A rendőrkapitány a helyi biztonság megteremtésében érdekelt, ezt kéri számon tőle az állampolgár, a polgármester, az előljárója. Hogy fog ebben a helyzetben az EU érdek elsőbbséget élvezni? Ha történik egy betörés, egy nagyobb baleset, rendezvényt kell biztosítani, természetes, hogy az erőket és eszközöket ide fogja a vezető csoportosítani, nem az lesz az elsődleges feladata, hogy a mélységben próbálja kiszüretni az illegális migránsokat.

A képzési moduloknál felvetődött egy olyan alternatíva is, hogy nem kell külön rendőr és határőr modul, mert a feladat ugyanaz. Biztos ez? Fel tudja valaki sorolni, hogy hány speciális eltérés van egy közterületi szolgálati feladat és illegális migráns kiszűrés tevékenység között? A kapitányságon működő határőr csoportnak ezutóbbi lenne a feladata. Biztos, hogy ez, az egyéb közbiztonsági, közlekedésrendészeti tevékenység mellett prioritást fog élvezni?

Hogyan lesznek a rendőrök felkészítve arra a helyzetre, ha a belső határokon vissza kell állítani a határőrizetet? Szándékosan nem határrendészetet írok, mert a határőrizet az szélesebb, a helyzetet jobban kifejező fogalom. Csak azt nem tudom, hogy a rendőrt, aki több rendészeti tevékenységet hajt végre mint a határőr, miért nem keresztelték át rendrendésznek. A hőkamerás gépkocsival ellátott speciális terepfelügyeleti tevékenység, a fegyveres embercsempész elfogása, a nagy értékű lopott gépkocsi külföldre vitelének megakadályozása inkább hasonlít harci tevékenységhez, mint rendészkedéshez. Az embercsempész hálózatok felderítése, a mélységi területen az illegális migránsok kiszűrése is inkább intellektuális, fedett, titkos tevékenység, mint rendészkedés. És ezekből a tevékenységekből alakul ki a határőrizet.

Ha úgy mélyen belegondolunk a feladatokba – érte egy bírálat a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemet, hogy már talán nem is emlékszünk a klasszikus vezetéselméleti axiómára, hogy előbb a feladat és utána a szervezet, de igen emlékszünk, sőt alkalmazzuk is ezt a tételt, kibővítve a környezeti tényezőkkel – mi az, ami tisztán rendészeti feladat? Az úgynevezett rendszerszemléletű megközelítés egyik alapelve az, hogy a folyamatokat két aspektusból kell vizsgálni, a közvetlen környezet hatásai és az időben távolabbi környezet várható hatásai alapján, figyelembe véve a veszélyeztető tényezőket is. Véleményem szerint, az EU belsejében, a belső határokon, ahol a nyugalom szigete honol, ott a határőrizeti feladatok valóban rendészeti tevékenységgé silányulnak, de az EU külső határán, egy ukrán viszonylatban, ha komolyan vesszük az EU biztonsági elvárásait, nekünk kemény határőrizetet kell folytatnunk. Ausztria a hadseregét hozta le a magyar határ őrizetére, pedig mi jó szándékú, jóhiszemű határőrizetet folytattunk az EU érdekében. Ez az állapot nem lesz jellemző a mi külső schengeni határainkon.

A határforgalom-ellenőrzés mennyiben azonos az általános rendőri feladattal? Kell-e speciális felkészítés az egyre inkább intellektuális okmányhamisítási eljárások felfedésére, a csúcstechnológiával támogatott határátkelőhelyen való illegális határátlépők kiszűrésére?

Ha jól belegondolunk a különbözőségekbe, a folyamatok zajlási környezetébe, meg kell állapítanunk, hogy a tisztán rendészeti szemléletű iskolaszerű képzés, illetve majd a további ilyen jellegű felkészítés nem fog megfelelni az EU biztonsági követelményeinek. Vádolhatnak eretnekséggel, de vállalom, hogy az igazi határőrnek kell bizonyos katonai képzés is, amely nem ártana a rendőrnek sem. Ha valaki foglalkozott rendvédelem történettel, az jól tudja, hogy a Csendőrség miért volt egy nagyon hatékony, ütőképes szervezet. Többek között azért, mert megkövetelték tőle a kemény katonás rendet, ez a felkészítésükben is megnyilvánult, sőt tovább menve, az egyszerű csendőrtől is elvárták, hogy ismerje a kor legkorszerűbb technikáját – így voltak képesek felismerni a titkos rádióállomások üzemeltetését is.

Lezárva gondolataimat, ha nem abból indulunk ki, hogy mi az EU biztonsági elvárása, milyen jogellenes folyamatokkal kell szembenézni a schengeni külső és belső határokon, ezekből milyen konkrét határőrizeti feladatok fakadnak, és ha nem ezekhez igazítjuk az integrált szervezet felépítését, képzését, működtetését, akkor egy nagyon alacsony határfokkal működő határőrizeti rendszerünk lesz.